

BESCHERMING VAN BOMEN

IN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK
GEWEST

U STELT HET VOLGENDE VAST :

- een gevelde boom ;
- een overmatig gesnoeide haag;
- de vernietiging van een haag of een rij hoogstammige bomen;
- afgerukte/gesnoeide takken van bomen of struiken;
- een derde (buurman, andere ...) die de bomen/hagen op uw eigendom snoeit of velt.

Bomen en hagen spelen een cruciale ecologische rol. Ze structureren het landschap en vormen ecosystemen die onderdak bieden aan dieren. Een oude boom bevat heel wat holtes waarin een rijke variatie aan fauna terecht kan. Een bomenrij of vrije haag vormt een verplaatsingscorridor voor heel wat diersoorten die zo beschermd zijn tegen hun jagers (met name zangvogels) of die ze net gebruiken als jachtterrein (met name vleermuizen). Ze zorgen voor een zoomeffect waar zich een rijke flora ontwikkelt. Ze bieden ook plaats voor de nesten van vogels of kleine zoogdieren en spelen een cruciale rol als koolstofput. Het vellen van een boom of haag heeft dus vele, soms onbekende gevolgen.

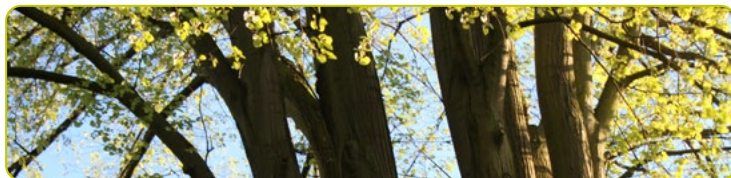
WAT ZEGT DE WETGEVING ?

HET VELLEN VAN BOMEN EN HAGEN VERGT IN SOMMIGE GEVALLEN EEN STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNING¹ :

- Ontbossen¹
- Het vellen van een of meer hoogstammige bomen. Enkel voor het vellen van een dode boom is geen vergunning vereist¹ op voorwaarde dat hij zich niet op een beschermde site bevindt;
- Het vellen of wijzigen van het aspect van een of meer bomen ingeschreven op de bewaarlijst, beschermde bomen of bomen die het voorwerp uitmaken van een beschermingsprocedure door de Directie Monumenten en Landschappen van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie ook het Register van het gevrijwaarde erfgoed: <http://erfgoed.brussels/nl/ontdekken/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed>);
- Werkzaamheden voor het vellen van bomen die afwijken van een Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) en/of een Bijzonder Bestemmingsplan (BBP) en/of een verkavelingsvergunning (VV);
- Het snoeien van levende takken met een omtrek van meer dan 10 cm.

Hoogstammige bomen² : bomen van meer dan 4 meter hoog en een omtrek van meer dan 40 cm (gemeten op 1,5 meter boven de grond). De hoogstammige bomen omvatten onder meer de merkwaardige bomen.

Indien er geen stedenbouwkundige vergunning is, is er sprake van een stedenbouwkundige overtreding.

¹ Art. 32, 35, 36 van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 13 november 2008.

² Art. 23 van het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 29 april 2004 tot vaststelling van de samenstelling van het dossier van de aanvraag voor een stedenbouwkundig attest.

Het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning verleent echter niet alle rechten. Er bestaan bepaalde regels³ over het aanplanten en onderhouden van bomen op de grens van twee eigendommen:

- **Wettelijke plantafstand voor bomen en hagen:**

in principe, twee meter van de scheidingslijn tussen beide percelen voor hoogstammige bomen, en een halve meter voor andere bomen en hagen. Een buurman mag vragen om bomen binnen deze afstand te vellen maar mag principieel nooit zelf overgaan tot het vellen zonder vergunning (van de vrederechter of de eigenaar) – het is niet toegestaan het recht zelf in handen te nemen.

- Een boom op minder dan 2 meter van de scheidingslijn die daar meer dan 30 jaar zonder klacht is gebleven, valt onder de “dertigjarige verjaring”, en bijgevolg kan de buur niet langer eisen dat hij wordt geveld.

- Een gemeente kan, via een Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) en/of een Bijzonder Bestemmingsplan (BBP) en/of een Verkavelingsvergunning (VV) bepaalde voorschriften opleggen in verband met de wettelijke plantafstanden, de keuze van de boomsoorten enz. Informeer u bij de dienst Stedenbouwkunde van uw gemeente!

- **Regel voor snoeien:** een persoon kan een buur verplichten om de takken die op zijn grondgebied overhangen te snoeien, maar mag dat niet zelf doen zonder vergunning. Hij mag daarentegen wel de wortels op zijn eigendom verwijderen.

³ Veldwetboek, met name artikels 35, 36, 37 en 90, 9°, en Nieuwe Gemeentewet, met name artikel 119 bis.

- Voor bomen die ingeschreven zijn op de bewaarlijst, is enkel zacht snoeien (regelmatig snoeien van kleine takken) toegestaan in het beschermingsbesluit van de Gewestregering, op aangepaste wijze voor elke boom.
- **Hoogte van het snoeien:** hangt af van eventuele regels van de Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) en/of een Bijzonder Bestemmingsplan (BBP) en/of een Verkavelingsvergunning (VV). Informeer u bij de dienst Stedenbouwkunde van uw gemeente.

Niet-naleving van deze regels kan aanleiding geven tot een burgerrechtelijk geschil.

Het vellen van bomen kan een strafbaar misdrijf vormen, met name :

- het ontschorsen of vellen van bomen (in de brede zin van het woord) met de bedoeling de eigenaar van de bomen te **BENADELEN** zonder ze te laten sterven;
- de moedwillige daad om hagen (levende hagen of hagen van dor hout) te vellen of los te rukken, een landelijke of stedelijke omheining in de vorm van een haag of bomen te vernielen, en bomen die werden aan geplant of worden erkend als grens tussen twee percelen te verwijderen.

In sommige gevallen zijn deze overtredingen ook onderworpen aan een administratieve sanctie (gemeentereglement).

DE Vernietiging van Bomen kan een Milieumisdrijf vormen volgens de wetgeving inzake natuurbescherming⁴ :

- Elk feit dat doelbewust schade kan aanbrengen aan bepaalde **plantensoorten** en hun habitat (de soorten vermeld in bijlage II.2.2 bij de ordonnantie van 1 maart 2012).
- Het in gevaar brengen van sommige diersoorten (de soorten vermeld in bijlage II.2.1). Volgens de natuurordonnantie is het **VERBODEN** met opzet deze diersoorten te storen tijdens de voortplantingsperiode enz. en hun nest/habitat te beschadigen, tenzij afwijking wordt verleend.
- Het is verboden om bomen te vellen of te snoeien met gemotoriseerde werktuigen tussen 1 april en 15 augustus.
- In **groene ruimten**, zones van grote biologische waarde, parken, kerkhoven, de omgeving van de bossen en wouden van het GBP, Natura 2000-sites, natuur- en bosreservaten: de planten- en diersoorten vermeld in bijlage II.3.B zijn beschermd.
- In **natuurreservaten**, behalve in de gevallen voorzien in het beheerplan, is het verboden:
 - inheemse soorten alsook de bryofyten, macrofungi en korstmossen te plukken, te verwijderen, op te rapen, af te snijden, te ontwortelen, uit te graven, te beschadigen of te vernietigen, en het plantentapijt te vernietigen, te beschadigen of te wijzigen;
 - staand en liggend dood hout te verwijderen, alsook stronken van niet-invasieve inheemse boomsoorten;
 - hagen/bomenrijen te vernietigen.

Opm.: *het vernietigen van bomen (vellen, losrukken, snoeien, ontschorsen enz.) in bossen en wouden ZONDER toelating van de eigenaar vormt ook een milieumisdrijf in de betekenis van het Boswetboek (art. 110).*

Bomen en hagen kunnen ALS MERKWAARDIG GEKLASSEERD worden:

De Directie Monumenten en Landschappen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest telt en registreert de exemplaren van de meest interessante bomen. Deze “merkwaardige bomen” zijn opgesomd op <http://bomen-inventaris.irisnet.be/>. Om in de officiële lijst met Merkwaardige Bomen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te worden opgenomen, moeten de bomen voldoen aan een of meer van de criteria gedefinieerd door de Directie Monumenten en Landschappen. Het gaat om principes en criteria voor de evaluatie van de erfgoedwaarde van een boom; deze kunnen zowel wetenschappelijk als esthetisch zijn:

- uitzonderlijke omvang;
- criterium van de omtrek gecombineerd met de soort;
- zeldzaamheid van de soort in het Gewest;
- landschapscriterium;
- criterium van isolatie/positie en locatie;
- historisch criterium;
- fytosanitair criterium.

Deze klassering als “merkwaardig” biedt de bomen geen enkele bescherming. Ze kunnen daarna echter worden geklasseerd en als landschap worden opgenomen in de bewaarlijst van onroerend erfgoed (art. 206 van het BWRO), waardoor ze beschermd zijn. Deze klassering gebeurt hetzij door een commissie van Monumenten en Landschappen, hetzij op voorstel van burgers. (Raadpleeg de lijst met beschermd erfgoed op <http://erfgoed.brussels/links/register/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed-in-het-brussels-hoofdstedelijk-gewest-lijst>).

Om een merkwaardige boom te signaleren en/of een boom in te schrijven op de bewaarlijst : <http://erfgoed.brussels/nl/links/formulieren>

WAT TE DOEN ?

- **ALTIJD DE DIALOOG AANGAAN!**

Neem indien mogelijk rechtstreeks contact op met de dader van de feiten om de situatie vast te stellen alsook de hoeveelheid informatie waarover hij beschikt. In geval van niet-naleving van de normen, nodig hem dan uit om de situatie te regulariseren alvorens eender welke repressieve actie te ondernemen (klacht, gerechtelijke actie enz.).

Om de situatie te analyseren, moet het volgende worden gecontroleerd :

- de aanwezigheid van een beschermde natuurlijke site: <http://geoportal.ibgebim.be/webgis/biodiversiteit.phtml> ;
- de aanwezigheid van merkwaardige bomen in de bewaarlijst: <http://erfgoed.brussels/links/register/register-van-het-gevrijwaard-erfgoed-in-het-brussels-hoofdstedelijk-gewest-lijst>;
- of er al dan niet een stedenbouwkundige vergunning bestaat. Neem contact op met de **dienst Stedenbouw** van de gemeente;
- als er een vergunning werd aangevraagd, de redenen en voorwaarden voor het vellen controleren.
 - vragen om het **vergunningdossier** bij de dienst Stedenbouw van de gemeente **in te kijken**. Indien nodig, een **brief ivm. het openbaar onderzoek** sturen naar het college van burgemeester en schepenen, waarin u onder andere meldt dat er beschermde soorten aanwezig zijn en dat de ordonnantie betreffende het natuurbehoud van 1 maart 2012 moet worden nageleefd.

Indien het vellen/snoeien gerechtvaardigd is, kunt u adviseren om niet over te gaan tot het vellen/snoeien van deze bomen tijdens de voortplantings- en nestperiode, tussen 1 april en 15 augustus, en/of dat wordt overgegaan tot correct snoeiwerk (hoogte, breedte, soorten ...). Opgelet, deze brief moet absoluut bij de gemeente worden afgegeven binnen de termijnen van het openbaar onderzoek, als dat plaatsvindt (zie fiche "Openbaar Onderzoek in Brussel").

Opm.: De gemeentelijke en gewestelijke administratieve diensten zijn verplicht u de informatie over het milieu (stedenbouwkundige vergunning, merkwaardige bomen ...) te leveren, tenzij er een gemotiveerde uitzondering geldt. Indien nodig kunt u hen aan deze verplichting herinneren.

ALS DE DIALOOG NIET WERKT, NEEM DAN CONTACT OP MET DE BEVOEGDE AUTORITEITEN::

Personen met wie u contact kunt opnemen in geval van een overtreding ivm. de ordonnantie betreffende het natuurbehoud (milieumisdrijf), de stedenbouwkundige vergunning (stedenbouwkundige overtreding) of het Veldwetboek (strafbaar misdrijf), onder meer om te zorgen voor de vaststelling van en vervolging voor de overtredingen :

- de dienst milieu, stedenbouwkunde of de burgemeester en/of milieu-coördinatoren van de gemeente in kwestie (http://www.avcb-vsgeb.be/nl/Publications/documents.html?doc_id=58);
- de directie Monumenten en Landschappen (www.monument.irisnet.be);
- de directie Stedenbouw van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (<http://be.brussels/over-het-gewest/brussel-stedenbouw-en-erfgoed/directie-stedenbouw>);
- de bewakingsagent en/of boswachter van Leefmilieu Brussel van de zone in kwestie;
- in geval van een inbreuk op de ordonnantie betreffende het natuurbehoud, kunt u een klacht indienen bij het Brussels Instituut voor Milieubeheer – BIM (biodiv@environnement.brussels);
- voor een aanvraag tot afwijking, het BIM (biodiv@environnement.brussels);
- de inspectiedienst van het BIM (inspection-inspectie@environnement.brussels);
- de agenten van de gerechtelijke politie op het nummer 112.
- le service Inspectorat de l'IBGE (inspection-inspectie@environnement.brussels) ;
- les officiers de la police judiciaires en téléphonant au 112.

- **IN GEVAL VAN EEN BEWEZEN OVERTREDING⁵** kunnen desgevallend maatregelen tot herstelling in oorspronkelijke staat worden opgelegd door een rechter. Als er geen gerechtelijke vervolging is, is er nog altijd de mogelijkheid om, al naargelang het geval, een boete op te leggen bij de toekenning van de stedenbouwkundige vergunning, of, bij bedreiging van soorten en habitats, een administratieve boete of verplichting tot herstelling van de site in oorspronkelijke site.

Indien een vergunning vereist is, kunnen de bevoegde ambtenaren en agenten bovendien eventueel mondeling en ter plaatse de staking van de werken of van de uitvoering van handelingen of de stopzetting van het gebruik van het gebouw gelasten. Merk op dat indien de bodem reeds gevelde zijn, de herstelling in oorspronkelijke staat moeilijk en in ieder geval van lange duur zal zijn.

⁵ 8 mei 2014 – Ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 25 maart 1999 betreffende de opsporing, de vaststelling, de vervolging en de bestraffing van misdrijven inzake leefmilieu, Art. 10, 103 [13? – nvdv], 31

IN GEVAL VAN BETWISTING VAN EEN AFGELEVERDE VERGUNNING :

Een beroep tot nietigverklaring kan worden ingesteld voor de Raad van State, met name voor een niet of slecht gemotiveerde beslissing. Het beroep moet absoluut binnen een termijn van 60 dagen na de kennisname van de beslissing van de toekenning van de stedenbouwkundige vergunning (publicatie, kennisgeving, andere) worden ingediend. Opgelet, dit is een lange en dure procedure. In geval van nietigverklaring moet vervolgens de herstelling in oorspronkelijke staat van de site worden geëist (indien mogelijk).

IN GEVAL VAN NIET-NALEVING VAN DE AANPLANTINGSAFSTAND EN SNOEIREGEL :

- rechtszaak bij het Vredegerecht van uw woonplaats om een zaak aan te spannen tegen de dader van de feiten voor vergoeding van de schade geleden door burenhinder (financiële schadevergoeding en herstelling in oorspronkelijke staat);
- een advocaat (www.advocaat.be) om u te helpen indien nodig.

Opgelet! Alvorens gerechtelijke stappen te ondernemen, is het ten eerste aanbevolen om op voorhand per aangetekende zending een interpellatiebrief te sturen naar de dader van de feiten om hem te vragen de regels na te leven en desnoods de site in zijn oorspronkelijke staat te herstellen (zelfs indien de dialoog mislukt is).

CONTACT

OP ZOEK NAAR MEER INFORMATIE, GEDETAILLEERD ADVIES, STEUN BIJ UW ACTIE?

- **Neem contact op met de dienst
Lokaal Reageren bij Natagora :**

02/893 09 91

reactionlocale@natagora.be

Edinburghstraat 26

1050 Brussel

Meer infos : www.natagora.be/reactionlocale

Laatste update : 07/2018

*Fotos : Fotolia, Mathieu Gillet, Ph. Savignac,
Lorène Wilmet*

